

Tit ringja — vit skriva

Er nakað á vási? — Ívamá!?
Ein spurningur, ella tíðindi, so ring til okkara.
Vit eru til reiðar!

tíðindablaðið
sosialurin

Lýsingar:

Lýsingarmaður okkara er ráðgevari hjá fyrirkum og einstaklingum í lýsingaspurningum. Hetta verður gjørt uttan meir kostnað fyri lýsaran.

Fylking sjeyti ár

Tann 25. april vóru runnin 70 ár, síðan fakfelagið Fylking á Tvoroyri varð stovnað.

Tað var henda sama dagin % 1915, at arbeiðsmenn tóku seg saman og settu á stovn arbeiðsmannafelagið «Enighed».

At arbeiðarafjöldin tók seg saman og gjørdi henda felagsskapin fyri 70 árum síðani, er í sjálvum sær eitt bragd, og má roknast fyri eina at størstu hendinum í søgu Føroya.

At hendin fekk móttøðu var greitt, borgarligt blað skrivaði í oddagrein og skýrði arbeiðsfólkið «Uenighedens Fugle», men ikki hjálpti, felagnum var liv lagað, og nú 25. april 1985 var so 70 ára stovningardagur Fylkingar.

Navnið Enigheden bleiv broytt til Fylking eftir uppskotinum frá einum av megnar formonnum felagsins, Poul Øster sála, seinri var Poul kommunuskrivari í mong ár.

Tað kann ikki annað sigast enn, at nóg er hent síðani stovnanina. Í dag er felagið umboð í størstu vinnulivsyrirtekum við partapeningi og nevndarumboðum.

25. april er eisini flaggdagur okkara, og eisini í ár markera vit ein hátíðardag, tí í ár eru running 45 ár síðan góðkenning av flaggi okkara, Merkinum.

Við tað at hesar báðar stórhendingar í Føroya søgu fella saman, kann sigast, at 25. april í 1985 er duplurtur hátíðardagur. Nú kann ein spyrja seg sjálvan, hvør hending hevur havt tann størsta týdningin fyri samfelagið: Tann, sum fór fram fyri 70 árum síðan ella hon fyri 45 árum síðan, eg vit tó halda at báðar, uppá hvør sín máta, hava markerað nakað serligt fyri tað føroyska fólkið.

Merkið við krossinum boðar týðiliga frá støðu Føroya fólks, serliga á tí religiøsa okinum, og tað er tað sum føroyska arbeiðarafjöldin hevur bygt sitt álit á. Tá alt annað tóktist vonleyst, var tað trúgv og álit á krossin, og tað sum hon boðar, sum bar uppi. Tað er tað sama í dag, og sostatt eru báðar hendingarnar nær knýttar hvør at aðrari, og serliga til tað, sum krossurin markerar.

Jú, so sanniliga er tað nakað symbolskt í degnum 25. april, har hesar báðar stórhendingar í Føroya søgu fullu á sama dag, tó við nógvm árum ímillum.

Tað kann ikki sigast, at fjølmiðlarnir vistu hesum ans. Útvarpið hevði stutta og eftir minari meting litið sigandi samrøðu. Teir eins og Sjóndarvarpið gjørdur sær ikki ómak at koma suður, men fingi nøkur orð sum

telefonprát, tað kann skoytast uppi, at samrøðan varð gjørd av abbasyni fyrsta formann Fylkingar.

Fyrsti formaður var Thomas M. Strøm úr Trongisvági, sum eisini var fyrsti valdi lögtingsmaður Javnaðarflokksins í Suðuroy.

Tað var tó okkurt, ein legði serliga merki til, tað var samrøðan við Andreas Lindberg á Beitinum úr Trongisvági, sum nú yvir 90 ár gamalur er búsitandi á røktarheiminum í Tórshavn.

Sjálvt um hann er gamal, so var tað áhugavert at hoyra tað, hann segði. Andreas greiddi frá arbeiðinum sum fór fram á Skipasmiðjuni og øðrum, sum var farið fram ta tíðina á Tvoroyri.

Eitt sum Andreas á Beitinum mintist serliga var, tá Tvoroyrar kirkja varð bygd í 1907.

Felagshús Fylkingar stendur nú har, sum Tvoroyrar kirkja stóð, aðrenn hon varð niðurtikin og flutt til Sandvíkar, eftir at nýggja kirkjan var bygd. Tann kendi arbeiðarabýlingurin á Tvoroyri «Kirval» kemur av, at gamla kirkjan stóð har, og tey gomlu kallaðu staðið fyri «Oman Kirkju», meðan útlendingar, sum nóg vitjaðu, kallaði staðið «Kirkvall». Tað er eingin loyna, at kirkjan á Tvor-

oyri var ein gáva frá Mortensens monnum.

Teir gomlu Mortensens menn, teir vóru menn.

Kirkjan var ein gáva, tað er ein veruleiki, men tað er ein óreingjandi sannleiki, at arbeiðarafjöldin gav eins og einkjan á sinni. Við pliktarbeði var ein vika latin frá hvørjum húsarhaldi, og hervið visti arbeiðarafjöldin sitt virði og rætta stóði. Tað kann leggjast afturat, at tá varmi skuldi leggjast í kirkjuna, læt Fiskepigernes Fagforening pengar til hetta endamálið.

Her visir arbeiðarafjöldin veruliga, hvar hon stendur á religiøsari grund, og har stendur hon enn tann dag í dag, ikki við tómmum orðum — nei, við gerðum.

Herfyri segði eg í Suðuroyartíðindum frá stórhendingini hjá Fylking og samstundis heitti á Tvoroyrar býráð um at markera arbeiðarafelagini Fylking og Fiskepigernes Fagforening við einum relieffi markerandi arbeiðararorsluna, og at seta tað upp í itróttarhallina í Trongisvági.

Har er jú mynd av slóðaranum mikla, P. M. Dam sála, og eisini er rattið av Leivi Øssursyni, trolaranum, sum varð keyptur av fakfelagunum, og sum sýnir vinnuligu tiltøk fakfelag-

anna.

Hetta skuldi ikki verið torført hjá býráðnum, nú vit hava báðar formenninar fyri fakfelagini Fylking og Fiskepigernes Fagforening sum leiðandi limir í samgongu í Tvoroyrar Býráð.

Tað eru pengar á verandi figgjarætlan til slík endamál.

Tá kom sum ein «røst fra gravene», eitt dønevndarbræv, har eg varð spurður, um eg ikki var greiður yvir, at uttan arbeiðsgevarar vóru eingi fakfeløg, og tað er fyri so vitt rætt.

Men um Fylking og Fiskepigernes Fagforening og leiðarar tess ikki longu í 1930 fóru sjálv undir at skapa sær síni egnu arbeiðspláss, um tey ikki longu tá vóru framskygd, so hevði verið svangligt, ikki bara á Tvoroyri, nei so hevði verið svangligt í mongum heimi kring landið alt, tí tiltøk fakfelagsrørslurnar á Tvoroyri, nurtu við nærum hvørja bygd í Føroyum.

Lesið Siglingarsøgu Páll Nolsøes' og Fiskafólk hjá Jóan Paula Joensen.

Tí sannleikin er tann, at tann fyrr nevndi arbeiðsgevarin í dag bert er tað av navni og ikki av gavni, og í dag er tað hesin fyrr arbeiðsgevari, sum er avhangigur av tiltøkum arbeiðarafelaganna. Hann hevur handlarnar, meðan arbeiðarin eigur og drivur vinnufyrirtekurnar.

Í 1930 var tiltakið ísvirkki sett á stovn. Tíverri var hetta langt frammanfyri sína tí, og tí var tí ikki liv lagað, men arbeiðararorslan gavst ikki.

Við 1. mai skráðgonguna í 1934 var gingið við føroyska flagginum á odda. Merkið var longu tá góðkent av arbeiðararorsl-

uni á Tvoroyri, og er hetta uttan iva fyrstu ferð, at Merkið verður brúkt, og ikki var tað so lægið, tí gleðin var stór, vunnin var stórusigur, útgjaldingarskrivstovan var sett á stovn, so nú fekk arbeiðarin kontant útgjald av løn síni.

Í 1936 vóru Leivur Øssursson og virkini keypt, og hetta gekk fram til 1950, — tá flestu virkir fóru av knóranum. Men tað er ein onnur søga.

Men í samband við hetta er tað ein veruleiki, at meðan P. M. Dam sáli vegna arbeiðarafelagini samráddist við bankarnar um eina saneringsskipan og ált tóktist greitt, seldu bankarnir virkini hjá arbeiðararorsluni til privatmenn á Tvoroyri. Tá viðkomandi privatpersónur av blaði bleiv spurður um, hvørjar ætlanirnar vóru, varð svarað: Spyr aftur um fimm ár.

Avleiðingarnar av avtoftan av Arbeiðarafyrirtekuni A.T. á Tvoroyri kenna vit.

Soleiðis er leikur farin fram, men ongantið hevur arbeiðararorslan mist dirvið, men ferð eftir ferð er sett til, tap hava verið, bæði figgjarliga og ikki minni á tí ideologiska okinum, men ongantið hevur arbeiðarafjöldin latið seg fjotræð, og tað er taðdirvið, sum í dag er grundarlagið undir friger-ing arbeiðaranna og livbjarging, ikki bara hjá Tvoroyri, nei hjá Føroya fólki.

P. M. Dam, sáli, ið var arbeiðaraleiðarin stóri, segði einaferð soleiðis: Tað er ikki tjóðarfrælsi sum er avgerandi, tað er livsfrælsið, at hava loyvi at skriva, tala og virka fritt.

Og hetta er tað, sum hevur verið stavnhalð Fylkingar, ongantið mistu teir dirvið, og teir sum standa á odda í dag, kunnu lita fram yvir við tí stuðli, sum er við at kaga aftureftir og læra av teimum, sum undan fóru, tí teir vóru menn.

Tá talan hevur verið um at seta nakað á stovn, at seta fót undir eigið borð, tá hevur felagið verið sum ein maður, at seta fót undir eigið borð, tá hevur felagið verið sum ein maður, og takk fyri tað.

Við stovnan av Tvoroyrar flakavirki, var hetta bræv sent Fróðbiar sóknarstýri 26/5 1972.

Skriv sóknarstýrisins frá 19. í hesum mánað, okkum í hendi tann 24. viðvíkjandi vali av 3 lim-

Framhald á síðu 14

